

18.12.2015

Valtiovarainministeriö

VM118:00/2015

Aluehallintouudistuksen valmistelu ja taustaselvitys

Kukin ministeriö laatii mahdollisimman yhteisestä näkökulmasta hallituksen linjauksen 7.11.2015 toteuttamiseksi:

- 1) taustaselvityksen aluehallinnon siirrettävistä tehtävistä 18.12.2015 mennessä ja
- 2) mahdollisen arvion valtiolle jäävien tehtävien järjestämistavoista 27.1.2016 mennessä

Itsehallintoalueille osoitetaan sote -tehtävien lisäksi ELY -keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät.

Hallinnonrajat ylittävä kokonaistarkastelu

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan yhteiskunnan ja loppukäyttäjän kannalta tarkoituksenmukaisin lopputulos saavutetaan tarkastelemalla julkisen hallinnon tehtäviä kokonaisuutena (valtio, itsehallinto-alue, kunta).

Ministeriön hallinnonalan osalta on perusteltua tehdä hallinnon tasojen rajat ylittävä tarkastelu muun muassa tien- ja kadunpidon sekä joukkoliikenteen tehtäviin liittyen. Hallinnon tasojen rajat ylittävällä tarkastelulla ja tehtävien uudelleen järjestelyillä pystytään saavuttamaan todennäköisesti merkittäviä positiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen ja palvelutasoon sekä keventämään oleellisesti hallintorakenteita.

Valtionhallinnon valtakunnallisella tasolla säilyvät luonnollisesti ministeriötason tehtävät (ohjaus, lainsäädäntö). Valtakunnallisina tehtävinä on välttämätöntä säilyttää myös sellaiset regulaattori-, lupa- ja valvontatehtävät, joissa korostuu valtakunnallisesti yhdenmukaiset kriteerit ja niiden tasapuolinen soveltaminen sekä henkilöiden että yritysten kannalta. Tällaisia ovat esimerkiksi liikennehallinnossa Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin tehtävät.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla ei ole nähtävissä tehtäviä, joihin tarvittaisiin erillistä valtion aluehallintoviranomaistasoa.

Tarkasteluissa on otettava huomioon subsidiariteettiperiaate eli päätösten tekeminen mahdollisimman lähellä ihmisiä. Käytännössä periaatteen noudattaminen voi tarkoittaa tehtävien siirtämistä itsehallintoalueiden lisäksi myös kuntien vastuulle. Esimerkkinä voidaan mainita liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ulkopuolelta työllisyyden hoitamiseen ja siihen liittyviin TE -palveluihin liittyvät tehtävät.

Itsehallintoalueille siirrettävät tehtävät liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää seuraavia tehtäviä tarkasteltavaksi ja siirrettäväksi itsehallintoalueille:

1) Joukkoliikennetehtävät (osittain; liikennekaari-hankkeessa täsmennyin tavoin)

Nykyinen joukkoliikennelaki (869/2009) liittyy seuraavilta osin ELY-keskusten tehtäviin:

- ostot, rahoitus ja hankinnat
- reitti- ja elinkeinoluvat

Joukkoliikennetehtävien siirtoon vaikuttaa oleellisesti valmisteilla oleva liikennekaari, joka kokoaa yhteen liikennemarkkinoiden sääntelyn.

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee käsittelemään joukkoliikennetehtäviin liittyvät siirrot itsehallintoalueille ja rahoituskysymykset sekä tarkoituksenmukaiset toimivaltajärjestelyt liikennekaaren valmistelun yhteydessä.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti tässä tarkastelussa tulee ottaa huomioon tarve julkisesti (STM:n, OKM:n, LVM:n, Kelan ja kuntien toimialoilla) rahoitettujen henkilökuljetusten tehostamiseen.

Joukkoliikennelupiin liittyvien tehtävien osalta liikenne- ja viestintäministeriön näkemys tässä vaiheessa on, että ne kuuluvat tarkoituksenmukaisimmin valtakunnalliseksi tehtäväksi ja liikennehallinnon keskushallintoviraston vastuulle. Samaa logiikkaa voidaan soveltaa myös muihin ELY-keskusten tehtäviin kuuluviin liikennealan elinkeinolupiin.

Sen sijaan joukkoliikenteen järjestämis- ja hankintatehtävien osalta luontevimmalta toimijalta vaikuttaa itsehallintoalue.

2) Seutu- ja yhdysteihin liittyvät tehtävät ja vastuut

Nykyisestä tienpidosta ja toimivallasta on säädetty pääasiassa tieliikennelaissa (503/2005) ja valtioneuvoston asetuksessa ELY -keskuksista (1392/2014).

Liikenne- ja viestintäministeriö tarkastelee alkuvuonna 2016 tarkoituksenmukaisinta väyläverkkoon liittyvää toiminta- ja hallintomallia, jossa otetaan huomioon erityisesti itsehallintoalueiden rooli ja vastuu seutu- ja yhdystieverkon alueellisena kehittäjänä sekä uudet ja innovatiiviset rahoitusmallit.

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee esittämään yksityiskohtaisemman ehdotuksen siirrettävistä tehtävistä ja vastuista tehtävän tarkastelun tulosten perusteella.

3) Yksityistieavustukset

Yksityistieavustuksista on säädetty pääasiassa yksityistielaisissa (358/1962). Yksityistieavustukset ratkaistaan ELY-keskuksissa ja maksuksesta vastaa vuoden 2016 alusta KEHA-keskus.

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa avustusten siirtämistä itsehallintoalueille kokonaisuudessaan.

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Ari-Pekka Manninen
neuvotteleva virkamies

Jakelu: valtiovarainministerio@vm.fi
minna.koivisto@vm.fi